

Божидар Данев

изпълнителен
председател на
Българската
стопанска
камара

Икономиката заработва до година, ако държавата е добър платец

Правителството се нуждае от „финансова възглавница“, за своите намерения

ВИКТОР ИВАНОВ

VIVANOV@24CHASA.BG

- Г-н Данев, опасно ли е едно президентско вето върху промените в закона за бюджета, както твърдят управляващите?

- В икономическите бхвари има три базови условия, при наличието на поне едно от тях, при което може да се пристъпи към актуализация на бюджета. Първото е наличието на драматична промяна във вътрешните и международните условия. Второто е видимото изменение на параметрите, върху които е формиран бюджетът. И третото условие е, когато има ново правителство, което има нови програми и цели.

На практика ние имаме изпълнени две от тези три условия. Има изменение на първоначално заложените при планирането на бюджета условия, налице е и правителството с нови цели и намерения. Друг е въпросът дали кабинетът ще може да изпълни плановете си, но той трябва да има „финансова възглавница“, за да поддържа изпълнението им. Нека погледнем първоначално заложените от Симеон Дянков параметри, с които предходното Народно събрание прие бюджета. Бяха предвидени 1,9% ръст на БВП, а в момента наблюдаваме 0,4% по сезонно изравнени цени и 0,8% по физически обеми. И двете са много далеч от 1,9%, което означава на практика по-малко приходи за бюджета. Второ - прогнозата в бюджета е за 3,4% инфлация, а в момента има дефлация от минус 1,1%. Икономиката ни стагнира и ако продължат дефлационните процеси, това означава, че

ние сме на ръба на рецесия, която може и да не подмине страната ни, ако не се преборим с определени ликвидни проблеми на икономиката. В първоначалния бюджет беше предвиден и ръст на вноса с 10%, а в момента той е символичен, което също води до по-малко приходи в бюджета. Беше предвиден ръст на потреблението, но, за съжаление, няма такъв и това оставя дупка в приходната част на бюджета. И последно - беше предвиден скромнен ръст на износа, а в момента за голяма радост наблюдаваме много сериозно повишение на 11%. Това обаче означава, че голяма част от ДДС ще трябва да се върне от държавата. Мисля, че много по-реалистичен е ръст на БВП от 1% вместо инфлационно фи-

нансирание - бюджетно дефицитно финансиране в рамките на два процента от БВП.

- А виждате ли нови намерения в новото правителство?

- Възстановяването на дължимите средства към бизнеса е един от много съществени инструменти да се завърти колелото на икономиката. Ако не развием икономиката, не можем да създадем нови работни места, не можем да осигурим ръст на потреблението и отгук - естествен ръст на приходите в бюджета. Икономически основа на актуализация на бюджета за мен има. Не трябва да забравяме, че България е актуализирала три пъти бюджет след промените: през 1995-а, 1996-а, 2010-а. Следователно, няма нищо драматично в актуализацията.

- А необходимо ли е да се взема още 1 млрд. лв. заем?

- Ако внимателно анализираме дълговата експозиция на страната от времето на правителството на Иван Костов до днешни дни, ще видим една много любопитна картина за отношението на дълговете и фискалния резерв и ролята на различните правителства. Защото това са основните компоненти за необходимата ликвидност на всеки бюджет. Таблиците и диаграмите са достатъчно красноречиви и показват кой е нарушил и кой е погасявал дълговете, както и по какъв начин е формиран фиска-

ният резерв. (Виж графика на 16-а стр. - бел.ред.) Така че цялото говорене и преди всичко политическо, а не основано на икономическа логика. Не твърдя, че тази логика не е правилна. Но когато се говори, че дълг от 1 млрд. лв. може да постави пред българската икономика проблеми, това е политика. В същото време обаче трябва да се има предвид, че не е важно само да усвоим дълг, а и кога ще го вземем.

Този милиард трябва да се вземе

предварително, преди да се знае, че е необходим на бюджета. Когато той е силно необходим, цената му ще поскъпне. Това са правилата на пазарите - никога да не вземаш пари, когато всички знаят, че ти трябва.

Трябва да споменем и един друг невероятен икономически парадокс, който не се наблюдава в нито една друга държава в Европа - при крайно нисък държавен дълг от 14-17 на сто от БВП задълженията на бизнеса са 220% от БВП. Тоест държавата с лекота и най-безотговорно прехвърля дълговите проблеми върху бизнеса и резултатът е ясен - закриват се работни места, липсват чуждестранни инвеститори, наблюдават се проблеми по отношение на ликвидността, неплащането на заплати и осигуровки и вкарването на част от производствения сектор в сивата гама.

- Могат ли заделените за връщане на държавните

дългове към бизнеса средства да завъртят икономиката, така че скоро междуфирмената задлъжнялост да се сведе до разумни граници?

- Държавата трябва да стане първокласен платец. Ако тя не е първокласен платец, бизнесът няма доверие в държавата като общо понятие, включително общините и някои псевдо-държавни креатури като осигурителните фондове например. Така че, ако държавата бъде първокласен платец и следва примера на БНБ, очаквам до година - година и половина икономиката да заработи и да създава работни места.

Това е едно от условията. Второто условие е да има справедливост. Без справедливост трудно бихме могли да очакваме някакви генерални промени. Това означава справедливост и по отношение на разпределението на обществените поръчки. В условията на криза публичните инвестиции са от критично значение за икономиката, включително и разходването на европейските фондове. Ако видим къде са фокусирани тези фондове и кой са фирмите, които ги усвояват, веднага ще откормим кои са олигархичните кръгове, за които се дискутира в общественото пространство.

- При актуализацията правителството бе обвинено, че средствата за разплащане с бизнеса са в портфейла за неотложни разходи на премиера Пламен

Орешарски и липсва гаранция, че всички фирми ще си получат парите. У вас съществува ли опасението, че тези плащания могат да са направени политически - нашите си получават парите, а другите не?

- Светът е пълен с презумпции и прогнози. Всичко е възможно, но нека дадем правото на едно конкретно управление и да го проверим какво ще прави. Тук е ролята на гражданския контрол при тези процеси. Иначе предвиждаме порочни намерения. Те могат и да не са порочни, а може да се окажат и много порочни.

Животът е голямата проверка

и е необходим контролът на гражданското общество, което в последно време е доста будно.

- Октомври или януари е разумната дата за увеличаване на минималната работна заплата?

- Подобно решение винаги е свързано със закриването на работни места. Намерението на правителството за увеличаване на минималната работна заплата е в конфликт с неговото намерение да създаде 250 хил. работни места. Вдигането на минималната работна заплата не натоварва пряко бюджета, но го натоварва косвено и преди всичко се отразява на малкия бизнес. Съществува и регионално отражение на този казус - в София няма проблем минималната заплата да достигне 450 лв., но в Тетевен, Дулово или Лом има голям проблем, който ще доведе до закриване на работни места. Така че нека, както обещава правителството, да се направи оценка на въздействието до какво ще доведе подобно драстично увеличаване на минималната работна заплата. Важното е да се знае, че

икономиката е нещо много крехко и не бива да се липса с политически ръце

Административното увеличаване на заплащането винаги е контрапродуктивно.

Пазарът трябва да диктува заплащането и това не е либертарианство. В момента има глад за квалифицирана работна ръка. В тази ситуация държавата трябва единствено да откритие как да осигури закрила за неквалифицираните. Това е основният проблем на българската икономика, а и основният инструмент, който тласка хората към емиграция и се отразява на нивата на битовата престъпност. Така че държавата да остави икономиката да управлява пазара на труда, а тя да се постарее да създаде работни места за онези, които нямат висока квалификация.

(Продължава на 16-а стр.)

”

Да се говори,
че 1 млрд. лв.
дълг е
проблем за
икономиката,
е политика

Намерението
на кабинета
да вдига
минималната
заплата е
в конфликт
с това за
нови 250 000
работни места

Държавно
финансиране
само за
необходими
специалности в
университетите

CV

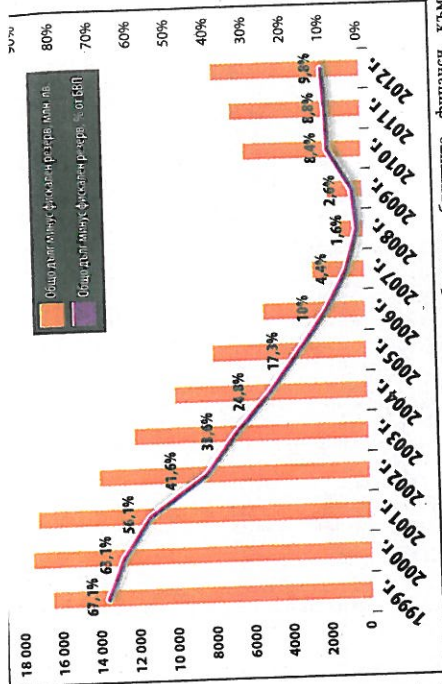
- Роден е на 5 ноември 1939 г. в София.
- Завършва висшето си образование в Техническият университет в София.
- През 1980 г. започва работа като експерт в БСК.
- През 1989 г. става зам.-председател на камарата.
- В периода 1991-1997 г. е главен изпълнителен директор на фондовата борса.
- През 1993 г. е избран за председател на БСК.
- Заместник председател на Тристранния съвет през 2004 и 2006 г.
- На 15 февруари 2011 г. е избран за изпълнителен председател на БСК

Божидар Данев:

Икономиката...

(Продължение от 13-а стр.)
 - Одобрявате ли в такъв случай бюджета на университетите да се обвърже с това колко от техните възпитаници си намират работа?
 - Това е палигавно решение. Но то не е основано на икономиката и на обществено развитие в страната. Няма съмнение, че университетите трябва да обучават широк спектър специалисти, които покриват всички ниши в обществения живот. Но държавата трябва да финансира квоти на тези специалности, които са неособенно доходно-икономически. В близкото бъдеще ще се наблюдава тенденция да се изучават дадени професии, което означава да се дава приоритет на някои от тях.

- Кой са специалностите, които трябва да финансира държавата според вас?
 - Има специалности, за които е наличен огромен пазар на пазара, но и това е въпрос. Държавата ще се занимава с тези специалности, които са потенциално доходно-икономически. В България има потенциал в зеленчукопроизводството и овощерството, а къде са подготовените специалисти, които са неособенно доходно-икономически.

бличните финанси към производството на съответните специалисти.